

TEİD AKADEMİ

Yolsuzlukla Mücadele Hukuku Altyapısı

Filiz Toprak Esin

Karaduman & Esin Hukuk Bürosu

*Bu sunumda yer alan yazılı ve sözlü görüş ve değerlendirmeler sunumu yapan kişi/kişilerin kişisel değerlendirmeleri olur TEİD'in görüşünü yansıtmamaktadır.

PLAN

1. Bařlıca Kavramlar
2. Yolsuzlukla M¼cadeleye İlişkin Uluslararası Kuruluşlar ve Anlaşmalar
3. Yabancı Üлке Mevzuatlarından Örnekler
4. Türk Hukukundan Örnekler

1. Bařlıca Kavramlar

Yolsuzluk nedir?

- Birçok suç tipini kapsayan bir kategoridir.
- Dünya Bankası'na göre yolsuzluk; kamu gücünün özel menfaatler için kötüye kullanılmasıdır.
- Uluslararası Őeffaflık rgt, yolsuzluğu sadece "kamu gücüyle" sınırlı olmayan herhangi bir görevin özel çıkarlar için kötüye kullanılması olarak tanımlar.

2. Yolsuzlukla M¼cadeleye İlişkin Uluslararası Kuruluşlar ve Anlaşmalar

2. Yolsuzlukla M¼cadeleye İlişkin Uluslararası Kuruluşlar ve Anlaşmalar

2. Yolsuzlukla Mücadeleye İlişkin Uluslararası Kuruluşlar ve Anlaşmalar

Birleşmiş Milletler

- Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi (TC - 2 Ekim 2006)
<https://www.unodc.org/corruption/en/uncac/learn-about-uncac.html>
  - Md. 12 Özel Sektör: devletlerden yolsuzluğun özel sektöre sirayetini engellemeleri ve bunun için, diğerlerinin yanında, cezai yaptırım öngörmeleri istenmektedir.
  - Md. 21 Özel Sektörde Rüşvet: ticari faaliyetler sırasında bir özel sektör çalışanının "görevini ihlal edecek biçimde hareket etmesi veya hareket etmekten kaçınması amacıyla (...) haksız bir menfaatin vaat edilmesi, teklif edilmesi veya sağlanması" ve söz konusu çalışanın aynı menfaati «talep veya kabul etmesi» eylemlerinin suç olarak düzenlenmesi öngörülmektedir.
- Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (TC – 4 Şubat 2003)
  - Özel sektörde rüşvetin cezalandırılmasına ilişkin açık hüküm yok.

2. Yolsuzlukla M¼cadeleye İlişkin Uluslararası Kuruluşlar ve Anlaşmalar

Birleşmiş Milletler

- <https://news.un.org/en/story/2003/10/84232> (31 Ekim 2003 - Kofi Annan'ın konuşması)
- UN Global Compact ne öneriyor: <https://unglobalcompact.org/take-action/20th-anniversary-campaign/uniting-business-to-tackle-covid-19/goal-16-anti-corruption>
- BM İnsan Hakları Konseyi Kararı 59/6 (7 Temmuz 2005): Yolsuzluk insan haklarıyla ilgilidir. Yolsuzluk eğitim, sağlık, adalete erişim ve eşitlik haklarını zedelemektedir.
<https://docs.un.org/en/A/HRC/59/L.6>

2. Yolsuzlukla Mücadeleye İlişkin Uluslararası Kuruluşlar ve Anlaşmalar

20 Years of the OECD Anti-Bribery Conventio

2. Yolsuzlukla Mücadeleye İlişkin Uluslararası Kuruluşlar ve Anlaşmalar

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)

- Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesi (TC - 6 Şubat 2000)
  - TCK Md. 252'nin gerekçesinde bu sözleşmeye atıf yapılmıştır.
- Çok Uluslu Şirketler için OECD Rehberi – OECD Guidelines for Multinational Enterprises (Mayıs 2011)
  - Bölüm VII "Rüşvetle, Rüşvet İstemiyle ve İrtikapla Mücadele" özel sektör çalışanını da kapsar : *Enterprises should not, directly or indirectly, offer, promise, give, or demand a bribe or other undue advantage to obtain or retain business or other improper advantage.*

2. Yolsuzlukla Mücadeleye İlişkin Uluslararası Kuruluşlar ve Anlaşmalar

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)

- <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/turkey-oecdanti-briberyconvention.htm>
- 29/06/2021 - Türkiye'nin sürekli olarak OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı) Rüşvetle Mücadele Sözleşmesinde belirtilen kilit hususlara uymaması ve yurtdışı rüşvetle mücadele kanunlarını uygulamaması sebebiyle, Rüşvetle Mücadele Çalışma Grubu 2021 yılında Türk üst düzey yetkililerin katıldığı çevrimiçi toplantılar düzenlemiştir.
- 10/11/2022 - OECD Working Group on Bribery statement: Türkiye should immediately address long-standing key recommendations to fight foreign bribery. <https://www.oecd.org/turkiye/oecd-working-group-on-bribery-statement-turkiye-should-immediately-address-long-standing-key-recommendations-to-fight-foreign-bribery.htm>

2. Yolsuzlukla Mücadeleye İlişkin Uluslararası Kuruluşlar ve Anlaşmalar

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)

- Implementing the OECD Anti-Bribery Convention Phase 4 Report: Türkiye (20 Haziran 2024)
- https://www.oecd.org/en/publications/implementing-the-oecd-anti-bribery-convention-phase-4-report-turkiye_2db5c502-en.html
  - **Detecting the foreign bribery offence,**
  - **Enforcement of foreign bribery and related offenses,**
  - **Responsibility of legal persons.**
- OECD 2024 Phase 4 Raporu Türkiye’de yabancı kamu görevlisine rüşvet suçunun fiilen soruşturulmadığını ve şirket sorumluluğu uygulamasının neredeyse hiç işletilmediğini tespit etmiştir.

2. Yolsuzlukla M¼cadeleye İlişkin Uluslararası Kuruluşlar ve Anlaşmalar

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)

- Anti-Corruption and Integrity Outlook 2026: Türkiye (24 Mart 2026)
https://www.oecd.org/en/publications/anti-corruption-and-integrity-outlook-2026_0c8910f8-en/turkiye_b3e66709-en.html

2. Yolsuzlukla Mücadeleye İlişkin Uluslararası Kuruluşlar ve Anlaşmalar

Kabahatler Kanunu Madde 43/A

1) Daha ağır idarî para cezasını gerektiren bir kabahat oluşturmadığı hallerde, bir özel hukuk tüzel kişinin organ veya temsilcisi ya da organ veya temsilci olmamakla birlikte bu tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde görev üstlenen bir kişi tarafından;

a) 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun;

- 1) 157 nci ve 158 inci maddelerinde tanımlanan dolandırıcılık suçunun,
  - 2) 188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun,
  - 3) 235 inci maddesinde tanımlanan ihaleye fesat karıştırma suçunun,
  - 4) 236 ncı maddesinde tanımlanan edimin ifasına fesat karıştırma suçunun,
  - 5) 252 nci maddesinde tanımlanan rüşvet suçunun,
  - 6) 282 nci maddesinde tanımlanan suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçunun,
- (...)

tüzel kişinin yararına olarak işlenmesi halinde, ayrıca bu tüzel kişiye onbin Türk Lirasından elli milyon Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Ancak idari para cezası, işleme veya eyleme konu menfaatin iki katından az olamaz.

(2) Bu madde hükümlerine göre idari para cezasına karar vermeye, birinci fıkrada sayılan suçlardan dolayı yargılama yapmakla görevli mahkeme yetkilidir.

2. Yolsuzlukla Mücadeleye İlişkin Uluslararası Kuruluşlar ve Anlaşmalar

Avrupa Konseyi (Council of Europe)

- Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi (TC – 2 Mart 2004)
  - Özel sektörde rüşvet verilmesini ve alınmasını da kapsıyor.
- Group of States Against Corruption (GRECO) <https://www.coe.int/en/web/greco>
  - <https://www.coe.int/en/web/human-rights-rule-of-law/-/greco-publication-of-the-fourth-interim-compliance-report-of-4th-evaluation-round-on-t%C3%BCrkiye> Bu rapor milletvekilleri, hâkim ve savcılar bakımından rüşvetin önlenmesini ele almaktadır.
  - GRECO tavsiyelerinin büyük çoğunluğunun uygulanmaması Türkiye'nin yolsuzlukla mücadelede normatif uyum ile fiili uygulama arasında ciddi bir boşluk bulunduğunu göstermektedir.

2. Yolsuzlukla M¼cadeleye İlişkin Uluslararası Kuruluşlar ve Anlaşmalar

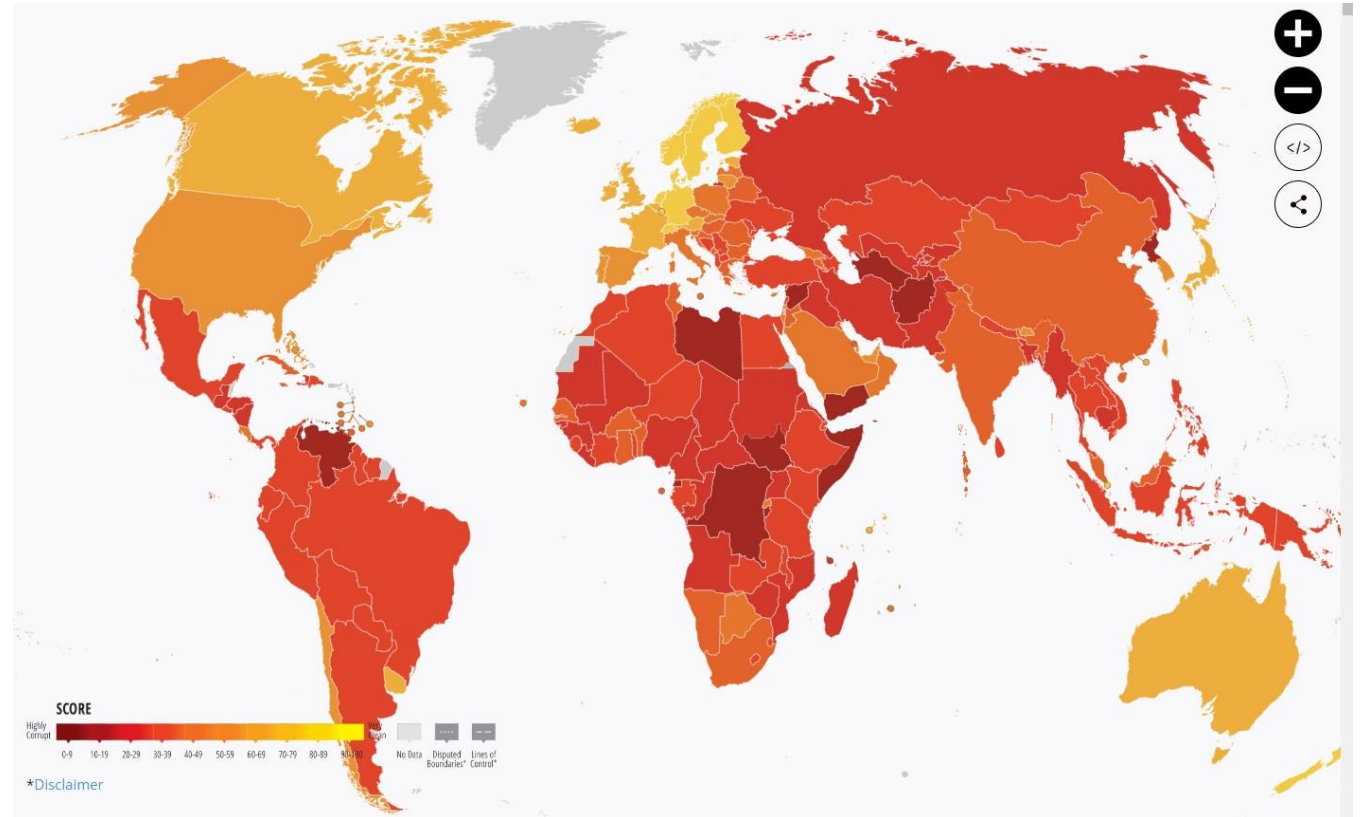
Avrupa Birlięi (European Union)

- AB Türkiye Delegasyonu <https://www.avrupa.info.tr/tr/turkiyede-yolsuzlugun-onlenmesine-ve-ahlak-kurallarinin-tesvik-edilmesine-destek-40>
- Ekim 2024– Turkey 2024 Report: Fight against corruption Türkiye is still at an early stage of preparation in the fight against corruption and no progress has been made in the reporting period. The country has not taken steps to establish a framework for prevention and control or to set up anti-corruption bodies in accordance with the Council of Europe’s Civil and Criminal Law Conventions on Corruption, the Group of States against Corruption (GRECO) recommendations, and the UN Convention against Corruption. The legal framework and institutional structure require improvement to limit undue political influence in prosecuting and adjudicating corruption cases. Public institutions need to improve their accountability and transparency.

CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX

<https://www.transparency.org/en/cpi/2025>

2. Yolsuzlukla Mücadeleye İlişkin Uluslararası Kuruluşlar ve Anlaşmalar

Yolsuzluk Algı Endeksi (Corruption Perception Index)

CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX

2025

2. Yolsuzlukla Mücadeleye İlişkin Uluslararası Kuruluşlar ve Anlaşmalar

TRACE Bribery Risk Matrix (<https://www.traceinternational.org/trace-matrix>)

Rank	Country	Risk Score	Domain 1: Interactions with Government	Domain 2: Anti- bribery Deterrence and Enforcement	Domain 3: Governmental and Civil Service Transparency	Domain 4: Capacity for Civil Oversight
130	Turkey	56	43	66	65	65

FCPA

3. U.S. Foreign Corrupt Practices Act «FCPA»

3. Yabancı Ülke Mevzuatlarından Örnekler

Foreign Corrupt Practices Act (FCPA) (1977)

- <https://www.justice.gov/criminal-fraud/foreign-corrupt-practices-act>
- Konu: rüşvetin önlenmesi ve yabancı ülkelerdeki yolsuzluk uygulamaları & defter ve kayıtlar hükümleri
- Uluslararası kapsam: şirketin kurulduğu yere ve rüşvetin verildiği ülkeye bakılmaksızın
- Uygulayıcılar: DoJ ve SEC
  - DoJ Cezalar: hapis cezası ve para cezası (şirketler 2 milyon \$ ihlal başına / gerçek kişiler 250.000 \$ ihlal başına ve 5 yıla kadar hapis)
  - SEC Cezalar
- Sulh olma opsiyonu (DPA – NPA)

3. FCPA: Kimler FCPA'e uymak zorundadır?

- İlgili kişiler:
  - Issuers – İhraççılar
  - Domestic concern – Yerli İlişki - US Companies and employees & agents of US companies;
  - Non-US companies and individuals who cause an act in furtherance of a corrupt payment in the US
  - Officers, directors, employees, agents and shareholders acting on behalf of all of the above

FCPA'ın Rüşvetle Mücadele Hükümleri Neyi Yasaklar?

Bir işin gerçekleşmesini ya da var olan işin devam etmesini sağlamak amacıyla (“iş amacı”)

- (a) Bir işi uygunsuz şekilde elde etmek, elde tutmak ve yönlendirmek,
  - (b) haksız ya da uygunsuz ticari veya kişisel avantaj kazanmak veya elde tutmak,
  - (c) istenilen sonucu ya da eylemi elde etmek için,
- üçüncü bir tarafın kararını ya da davranışını etkilemek için,

yolsuzluk ve usulsüzlük bilinci ve niyetiyle,

doğrudan yabancı bir devlet gerçek ya da tüzel kişisine ya da yabancı devlet gerçek ya da tüzel kişisine ulaşacağını bilinciyle herhangi bir başka gerçek ya da tüzel kişiye yönelik olarak,

niteliği ve miktarı ne olursa olsun para ödenmesi ya da herhangi bir başka menfaat sağlanması, teklif edilmesi, ya da bu yönde bir vaatte bulunması

3. FCPA: Kırmızı bayraklar

- Kolaylaştırıcı ödemeler
- Hediyeler, bağışlar
- «başka seçeneğimiz yoktu» savunması
- «bu ülkede iş yapma şekli bu» savunması
- Uyum programı

Son Dakika Gelişmesi!

The screenshot shows the top navigation bar of the White House website. On the left, there is a hamburger menu icon and the text "PRESIDENT DONALD J. TRUMP". In the center, the text "The WHITE HOUSE" is displayed. On the right, there is a search icon and a small image of the White House. Below the navigation bar, the page features the Presidential Seal, the text "PRESIDENTIAL ACTIONS", and the main title "Pausing Foreign Corrupt Practices Act Enforcement to Further American Economic and National Security". At the bottom of the page, it says "The White House | February 10, 2025".

By the authority vested in me as President by the Constitution and the laws of the United States of America, it is hereby ordered:

Section 1. Purpose and Policy. Since its enactment in 1977, the Foreign Corrupt Practices Act (15 U.S.C. 78dd-1 *et seq.*) (FCPA) has been systematically, and to a steadily increasing degree, stretched beyond proper bounds and abused in a manner that harms the interests of

Son Dakika Gelişmesi!

● 10 Şubat 2025 – Trump Yönetimi Kararnamesi

DOJ, FCPA uygulamalarını 180 gün süreyle durdurdu.

Gerekçe: ABD şirketlerinin rekabet gücünü zedeleyen, aşırı genişletilmiş ve öngörülemez uygulamalar.

● 9 Haziran 2025 – Ara Dönem Sona Erdi

DOJ yeni yönergelerle FCPA uygulamasını yeniden başlattı.

Yerel savcılıklara verilen yetkiler geri çekildi, tüm soruşturmalar artık merkezi onay gerektiriyor.

3. FCPA: Neden hala önemli?

● Yeni Politika Çerçevesi (Haziran 2025 sonrası)

FCPA uygulaması sona ermemiş, yalnızca ulusal güvenlik ve stratejik sektör bağlantılı rüşvet dosyalarına odaklanacak şekilde yeniden önceliklendirilmiştir.

Sadece ciddi, organize suç bağlantılı, ulusal güvenliği etkileyen vakalar öncelikli.

“Rutin” ticari davranışlara yönelik soruşturmalar sınırlandırıldı.

Mevcut dosyaların bir kısmı kapatıldı.

SEC'in muhasebe kayıtları/uyum denetimleri devam ediyor.

Şirketler için Uyarılar:

Uyum programları güncel tutulmalı.

Zamanaşımı süresi: rüşvet (5 yıl), defter & kayıt (6 yıl).

Gelecekteki farklı yönetimler, bugünkü ihlalleri yeniden soruşturabilir.

3. FCPA Kapsamında en çok Ceza Alan 10 Şirket

1. Odebrecht S.A \$ 3.5 milyar 2020.
2. Goldman Sachs Group (ABD) \$ 3.3 milyar 2020.
3. Airbus SE (Hollanda/Fransa): \$ 2.09 milyar 2020.
4. Petróleo Brasileiro S.A. – Petrobras (Brezilya): \$1.78 milyar 2018.
5. Telefonaktiebolaget LM Ericsson (İsveç): \$ 1.06 milyar 2019.
6. Telia Company AB (İsveç): \$1.01 milyar 2017.
7. MTS (Rusya): \$850 milyon 2019.
8. Siemens (Almanya): \$800 milyon 2008.
9. VimpelCom (Hollanda): \$795 milyon 2016.
10. Alstom (Fransa): \$772 milyon 2014.

<https://fcpa.stanford.edu/statistics-top-ten.html>

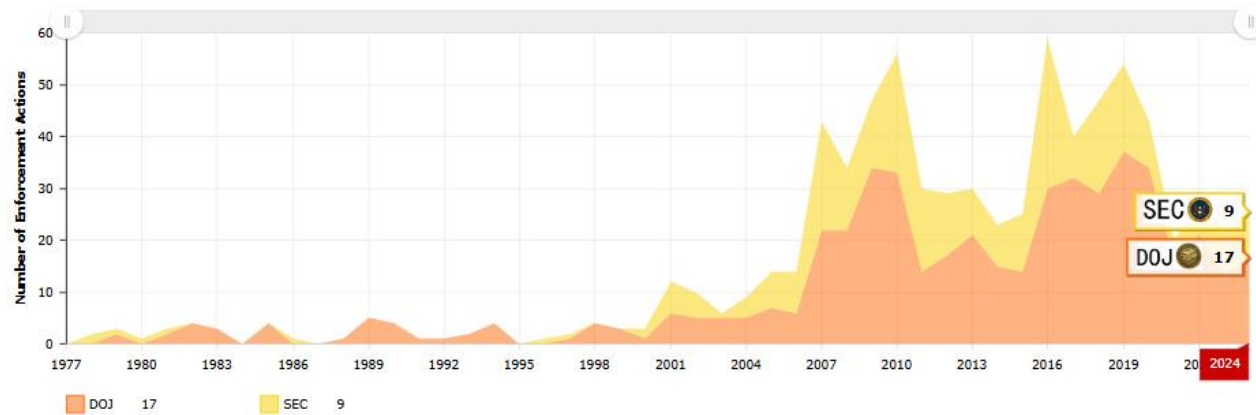
3. FCPA Uygulaması

Charts & Graphics Top Ten Key Statistics Heat Maps of Related Enforcement Actions

Counts Sanctions & Costs Compliance Intermediaries Bribes Resolutions Successor Liability Geography Industry

DOJ and SEC Enforcement Actions per Year

DOJ and SEC Enforcement Actions

Description for DOJ and SEC Enforcement Actions per Year

This chart identifies the number of Enforcement Actions the SEC or DOJ initiated per year, for each year since the statute's enactment. By hovering over a year, users can see the number of Enforcement Actions filed by the SEC and the number of Enforcement Actions filed by the DOJ. If the SEC and DOJ jointly file an Enforcement Action, that action is counted once for the SEC and once for the DOJ. See About Us - Datasets for a definition of "Enforcement Action." There are many ways to define an FCPA enforcement action and to count the number of such actions filed per year. This graphic presents one possibility among several.

About

3. FCPA'yle İlgili İlginç İstatistikler

- Ortalama hapis cezası : 31 ay
- Kendisi ihbarda bulunan şirket oranı : %41
- SEC'le anlaşmaya varan şirket oranı : %92
- DOJ'le anlaşmaya varan şirket oranı: %74
- Ortalama FCPA soruşturma süresi: 39 ay
- Yabancı devletlere FCPA cezaları kapsamında ödenen toplam tutar: 14,1 milyar dolar
- FCPA kapsamındaki bir soruşturmanın aylık ortalama masrafı: 1,573 milyon dolar

<https://fcpa.stanford.edu/statistics-keys.html>

3. FCPA – Türkiye Örnekleri

FCPA ve TÜRKİYE

- Micrus Corp. (2005)
- DELTA&PINE LAND CO. & TURK DELTAPINE INC. (2007)
- YORK International CORP. (2007)
- DAIMLER AG (2010)
- Tyco International LTD. (2012)
- Smith&Wesson Holding Corporation (2014)
- Teradata Corporation (2017)
- Fresenius Medical (2019)
- Microsoft Corporation (2019)
- Alexion Pharmaceuticals Inc. (2020)
- Oracle (2022)

3. FCPA – Türkiye Örnekleri

fcpa.stanford.edu/fcpa-matters.html?search=Turkey

Home Datasets Statistics & Analytics S&C Research & Reports Resources About

About the FCPA Matters records

FCPA Matter Name	Initiation	Investigation Disclosed	SEC Enforcement Action	DOJ Enforcement Action	U.S. Imposed Sanctions
Oracle's Involvement in Multiple Countries between 2014 and 2019	09/27/2022		✓		\$22.905.417
Teradata's Involvement in Turkey	02/01/2017	✓			\$0
Laureate Education's Involvement in Turkey in 2014	06/15/2016	✓			\$0
Alexion's Involvement in Several Countries between 2010 and 2015	05/08/2015	✓	✓		\$21.476.531
Microsoft Corporation's Involvement in Multiple Countries	03/19/2013	✓	✓	✓	\$25.316.946
Fresenius Medical Care's Involvement in Multiple Countries between 2009 and 2016	08/01/2012	✓	✓	✓	\$231.715.273
Smith & Wesson's Involvement in Multiple Countries between 2007 and 2010	03/11/2010	✓	✓		\$2.034.892
3M's Involvement in Turkey	11/12/2009	✓			\$0
Talecris Biotherapeutics Holdings Corp.'s Involvement in Eastern Europe and Middle East	07/01/2009	✓			\$0
Medtronic, Inc.'s Involvement in Multiple Countries	09/25/2007	✓			\$0
Delta & Pine Land Company's Involvement in Turkey in 2001	01/08/2007	✓	✓		\$300.000
Siemens' Involvement in Multiple Countries from 1996 to 2007	12/11/2006	✓	✓	✓	\$802.171.567
Tyco International's Involvement in Multiple Countries from 2006 to 2009	05/11/2005	✓	✓	✓	\$28.911.909
Micrus' Involvement in Multiple Countries from 2002 to 2004	08/01/2004	✓		✓	\$450.000

3. UK Bribery Act 2010

3. Yabancı Ülke Mevzuatlarından Örnekler

UK Bribery Act (UKBA) (2010)

- <https://www.sfo.gov.uk/>
- Uluslararası kapsam: İngiliz şirketleri veya İngiltere'de operasyonu bulunan yabancı şirketler
- Uygulayıcılar: Serious Fraud Office
- Cezalar: hapis cezası (10 yıla kadar) ve para cezası
- Soruşturmanın ertelenmesi sözleşmesi imkanı

3. UKBA – 4 Temel Suç Tipi

- Başka bir kişiye rüşvet vermek
- Bir rüşveti kabul etmek
- Yabancı bir kamu görevlisine rüşvet vermek
- Rüşveti engellemede başarısızlık

3. UKBA'in FCPA'den Önemli Farkları

- Özel rüşvet!
- Kolaylaştırıcı ödeme istisnası yok.
- Rüşveti önlemede başarısızlık da bir suç tipi

3. UKBA – Rüşveti engellemek için “yeterli prosedürler”

- Principle 1: Proportionate Procedures – Prosedürlerin ölçülü olması
- Principle 2: Top Level Commitment – Üst düzey yöneticilerin bağlılığı
- Principle 3: Risk Assessment – Risk değerlendirmesi
- Principle 4: Due Diligence – Ayrıntılı değerlendirme
- Principle 5: Communication (including Training) – İletişim (Eğitim dahil)
- Principle 6: Monitoring and Review – Denetleme ve gözden geçirme

<https://www.gov.uk/government/publications/bribery-act-2010-guidance>

3. Yabancı Ülke Mevzuatlarından Örnekler

UK Bribery Act (UKBA) (2010)

- Glencore Energy UK'in ödediđi £280 million UK'de verilen en büyük corporate ceza olmuş.
- 2018'de ilk defa bir şirket yolsuzluğu önlemede başarısız olması sebebiyle başarılı bir şekilde yargılandı (Skansen Interiors)
- Airbus'a kesilen rekor ceza ABD, İngiltere ve Fransız otoritelerinin ortak çalışmasıyla yürütülmüştü. SFO, 31 Ocak 2020 tarihinde Airbus'un 983,97 milyon pound ceza ve 6.9 milyon pound SFO'nun masraflarını ödemesi üzerine anlaştı.
- Airbus anlaşması dahil olmak üzere 7 anlaşmada yaklaşık 1,53 milyar pound ödemeye karar verildi. Sadece bu tutar dahi Airbus anlaşmasının SFO için önemini göstermekte.
- Yeni "Corporate Cooperation Guidance" uyarınca erken self-report ve tam işbirliği gösteren şirketler için DPA olasılığı artmış, ihlali gizleyen şirketlere yönelik arama ve ceza soruşturmaları yoğunlaşmıştır.

3. Yabancı Ülke Mevzuatlarından Örnekler

UK Failure to Prevent Fraud Offence (2025) Economic Crime and Corporate Transparency Act 2023

Ne deęiřti?

Bir şirket, çalışanı/temsilcisi/taşeronu tarafından şirket yararına işlenen dolandırıcılığı **önleyememişse cezai sorumluluk doğar.**

şirketin suça katılması gerekmez.

Tek savunma: “Reasonable fraud prevention procedures” uygulandığını ispatlamak

Uyuma Etkisi

Anti-bribery programı tek başına yeterli değil

Fraud risk assessment zorunlu hale geliyor

Üçüncü taraflar (agent, distributor) en büyük risk alanı

Eğitim + iç kontrol + denetim mekanizması kritik

FCPA v. UKBA

	FCPA	UKBA
Yabancı kamu görevlilerine rüşvet verilmesi	Evet	Evet
Yerel kamu görevlilerine rüşvet verilmesi	Hayır	Evet
Özel rüşvet	Hayır	Evet
Sınır dışı kapsam	Evet	Evet
Başkaca yasaklanmış faaliyet	Evet – muhasebe defter kayıtları	Hayır
Kolaylaştırıcı ödeme	Evet	Hayır

FCPA v. UKBA

	FCPA	UKBA
Sulh olma imkanı	Evet Deferred Prosecution Agreement (DPA) & Non-Prosecution Agreement (NPA)	Evet Prosecution Agreement (DPA)
Uygulayıcılar	Department of Justice (DOJ) & Securities and Exchange Commission (SEC)	Serious Fraud Office (SFO)
Cezalar	<p>Şirketler</p> <p>Cezai yaptırım: ihlal başına 2\$ milyon'a kadar</p> <p>Hukuki: ihlal başına 10.000 \$'a kadar</p> <p>Karın geri ödenmesi</p> <p>Şahıslar</p> <p>Cezai yaptırım : 5 yıla kadar hapis ve/veya 250.000\$'a kadar para cezası</p> <p>Hukuki: 10.000\$'a kadar para cezası</p>	<p>Şirketler</p> <p>Para (sınırı olmaksızın) cezası</p> <p>Şahıslar</p> <p>10 yıla kadar hapis veya para cezası, veya ikisi birlikte</p>

3. Yabancı Ülke Mevzuatlarından Örnekler

Loi Sapin II (2016)

- <https://www.economie.gouv.fr/afa>
- Uluslararası kapsam: Fransa'da operasyonu bulunan (kuruluş yeri veya merkezi), çalışan sayısı 500'den fazla ve en az ortalama yıllık 100mn Avro üzerinde geliri olan tüm şirketlerin Fransa ve diğer ülkelerde yaptığı yolsuzluklar
- FCPA'den önemli farkları:
  - Amaç; yolsuzluklara karşı gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak ve bu noktada kriterleri taşımayan şirketleri önceden cezalandırmak.
  - Kolaylaştırıcı ödeme istisnası yok. Özel rüşvet kapsam içi!
- Uygulayıcılar: Agence Française Anticorruption (AFA), Parquet National Financier (PNF).
- Cezalar: Yolsuzluğu tespit ve önleme mekanizmasını kurma yükümlülüğüne aykırılık nedeniyle şirkete ve yöneticilere para cezası + rüşvet nedeniyle hapis cezası ve para cezası
- Soruşturmanın ertelenmesi sözleşmesi imkanı

3. Yabancı Ülke Mevzuatlarından Örnekler

Loi Sapin II (2016)

- SG ile ilgili olayda Amerikan otoriteleriyle ortak bir soruşturma yürütülmüştü. Beraber yürütülen soruşturma kapsamında ödenen toplam 500 milyon Euro'nun yarısı Amerikan yarısı Fransız otoritelerine verilmesi konusunda anlaşıldı.
- Airbus soruşturmasında 2004-2016 yılları arasındaki yolsuzluk olayları incelendi .Ocak 2020'de 2.08 milyar Euro tutarında şimdiye kadarki en büyük anlaşma imzalandı. Amerikan İngiliz ve Fransız otoriteleri koordinasyon halinde çalıştı.
- <https://www.gov.uk/government/news/uk-france-and-switzerland-announce-new-anti-corruption-alliance> UK Serious Fraud Office – PNF – OAG Switzerland, *International Anti-Corruption Prosecutorial Taskforce*, Mart 2025.

3. Yabancı Ülke Mevzuatlarından Örnekler

Loi Sapin II (2016)

- Corporate Sustainability Reporting Directive & AFA Guidance <https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/fr/directive-csrd-se-doter-dun-dispositif-anticorruption-pour-mieux-repondre-aux-obligations-reporting>
- İç soruşturmalar https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/2023-08/AFA_Guide_EnqueteInterne_Anglais_MEP2.pdf
- Hediyeler ve Ağırlamalar <https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/files/Practical%20Guide%20gifts%20and%20hospitality%20policy%20in%20private%20and%20public%20sector%20corporations%20and%20non-profits.pdf>
- Third party due diligence https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/files/Collection%20of%20practical%20factsheets%20-%20Public%20information%20databases%20useful%20for%20third-party%20due%20diligence_extract_AFA_March2023.pdf

3. Yabancı Ülke Mevzuatlarından Örnekler

Özetle Yeni Trend: Corporate Liability Modeli

Failure to Prevent yaklaşımı

- UK Bribery Act
- UK Failure to Prevent Fraud
- Sapin II – uyum programı
- FCPA uygulamalarında etkin uyum program önemi

4. Türk Hukukundan Örnekler

Rüşvet TCK Md. 252 (2012)

(1) Görevinin ifasıyla ilgili bir işi yapması veya yapmaması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, bir kamu görevlisine veya göstereceği bir başka kişiye menfaat sağlayan kişi, dört yıldan on iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Görevinin ifasıyla ilgili bir işi yapması veya yapmaması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, kendisine veya göstereceği bir başka kişiye menfaat sağlayan kamu görevlisi de birinci fıkrada belirtilen ceza ile cezalandırılır.

(5) Rüşvet teklif veya talebinin karşı tarafa iletilmesi, rüşvet anlaşmasının sağlanması veya rüşvetin temini hususlarında aracılık eden kişi, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın, müşterek fail olarak cezalandırılır.

4. Türk Hukukundan Örnekler

Özel Rüşvet?

(8) Bu madde hükümleri;

- a) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları,
- b) Kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş şirketler,
- c) Kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar,
- d) Kamu yararına çalışan dernekler,
- e) Kooperatifler,
- f) Halka açık anonim şirketler,

adına hareket eden kişilere, **kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadıklarına bakılmaksızın**, görevlerinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması amacıyla doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, menfaat temin, teklif veya vaat edilmesi; bu kişiler tarafından talep veya kabul edilmesi; bunlara aracılık edilmesi; bu ilişki dolayısıyla bir başkasına menfaat temin edilmesi halinde de uygulanır.

4. Türk Hukukundan Örnekler

Uluslararası Etki?

(9) Bu madde hükümleri;

a) Yabancı bir devlette seçilmiş veya atanmış olan kamu görevlilerine,

(...)

görevlerinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması ya da uluslararası ticari işlemler nedeniyle bir işin veya haksız bir yararın elde edilmesi yahut muhafazası amacıyla; doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, menfaat temin, teklif veya vaat edilmesi ya da bunlar tarafından talep veya kabul edilmesi halinde de uygulanır.

(10) Dokuzuncu fıkra kapsamına giren rüşvet suçunun yurt dışında yabancı tarafından işlenmekle birlikte;

a) Türkiye'nin,

b) Türkiye'deki bir kamu kurumunun,

c) Türk kanunlarına göre kurulmuş bir özel hukuk tüzel kişisinin,

d) Türk vatandaşının,

tarafı olduğu bir uyuşmazlık ya da bu kurum veya kişilerle ilgili bir işlemin yapılması veya yapılmaması için işlenmesi halinde, rüşvet veren, teklif veya vaat eden; rüşvet alan, talep eden, teklif veya vaadini kabul eden; bunlara aracılık eden; rüşvet ilişkisi dolayısıyla kendisine menfaat temin edilen kişiler hakkında, Türkiye'de buldukları takdirde, resen soruşturma ve kovuşturma yapılır.

4. Türk Hukukundan Örnekler

Bazı istatistikler

- Rüşvet suçuna ilişkin 2006'dan bu yana yayınlanmış 500'e yakın Yargıtay kararı var.
- Adalet Bakanlığı "**Adli İstatistikler 2024**" için diyor ki;

	Dosya	Sanık	Mahkumiyet	Beraat
Kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar	64.837	113.170	15.531	13.448
Rüşvet	1430	8.741	495	937

- Tüzel Kişiler ? Güvenlik Tedbirleri? Kabahatler Kanunu Md 43/A? Hiç karar yok.

4. Türk Hukukundan Örnekler

Rüşvet – İrtikap - Görevi Kötüye Kullanma Farkları

- İrtikap için zorlama olmalı, mağduru etkileyecek boyutta ve sonuç almaya elverişli olmalı.
- Rüşvetin oluşması için anlaşma yeterli.
- GKK – tali görünüm – özgü suç. Göreve ait yetkilerin amaç dışında ve kullanılması için öngörülen sınırlar aşılmak suretiyle kullanılmış olması gerekir.

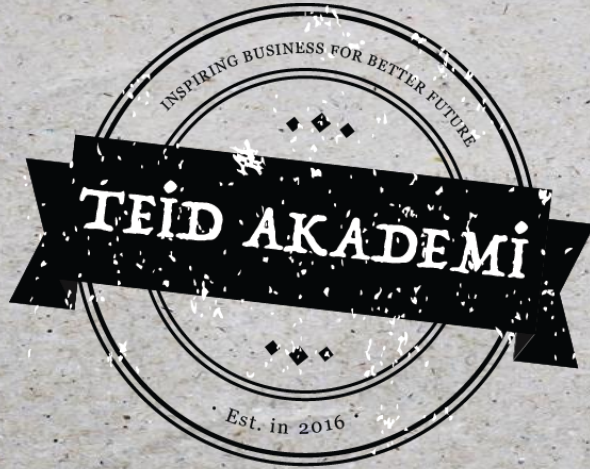
4. Türk Hukukundan Örnekler

Diğer örnekler

- Güveni Kötüye Kullanma, Dolandırıcılık, Sahtecilik
- Mal Bildiriminde Bulunulması Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Kanunu (1990), Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (2004)
- Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanına Yönelik Temel Kanunlar
- Bankacılık Kanunu, Sigortacılık Kanunu, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Sermaye Piyasası Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Kamu İhale Mevzuatı
- Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun

TEİD AKADEMİ

Teşekkürler

filiz@karadumanesin.com

- TEİD Akademi
- TEİD
- TICE

- TEİD Akademi
- Turkish Integrity Center of Excellence
- TEİD Etik ve Uyum Yöneticileri

- TEİD Akademi
- Etik ve İtibar Derneği
- Voice_of_ETHICS